

Varhaiskasvatussuunnitelmaan perustuva toimintasuunnitelma

Toimintakausi 2023–2024

Päiväkodit laativat vuosittain kaikkia yksikön toimintamuotoja koskevan toimintasuunnitelman kunnassa käytössä olevaan lomakepohjaan. Päiväkodin johtaja laatii suunnitelman syyskuun loppuun mennessä yhdessä päiväkodin henkilöstön kanssa ja sen hyväksyy varhaiskasvatuksen johtaja. (Vasu s.6)

Toimintayksikkö: Koulukallion ja Serlapuiston päiväkodit

Käsitelty toimintayksikössä: 25.9.2023

Kuvaus toimintayksiköstä

Yksikön toimintamuodot: varhaiskasvatus ja esiopetus

Ryhmät:

Koulukallion päiväkoti

- Kissat 1–2-vuotiaat
- Jänöt 1–2-vuotiaat
- Peurat 3–4-vuotiaat
- Kotkat 4–5-vuotiaat
- Kurjet 4–5-vuotiaat
- Esiopetusryhmät Ketut, Sudet ja Varikset

Serlapuiston päiväkoti

- Haitulat 1–2-vuotiaat
- Tiitiäiset 1–2-vuotiaat
- Menninkäiset 2–3-vuotiaat
- Naavat 4–5-vuotiaat
- Kaarnat 4–5-vuotiaat

Toimintayksikön arvoperusta

Varhaiskasvatyüksiköissä käydään säännöllistä arvokeskustelua siitä, miten Ylöjärven kaupunkistrategian arvot ja varhaiskasvatuksen perusteiden mukaiset arvot näkyvät varhaiskasvatuksen toteuttamisessa. Käyty keskustelu tiivistetään toimintasuunnitelmaan. Jokaisen varhaiskasvatuksen henkilökunnan jäsenen on tärkeä miettiä omia arvojaan ja miten ne näkyvät tavassa tehdä työtä lasten kanssa. (Vasu s.26)

Yksikön arvot

KEHITYSROHKEUS:

Henkilöstömme osallistuu erilaisiin seudun hankkeisiin ja sekä sisäisiin koulutuksiin että Osakkeen kautta järjestettäviin koulutuksiin. Toimintaa kehitetään lapsiryhmien tarpeiden mukaan. Se vaatii jokapäiväistä havainnointia ja toiminnan tarkkailua. Otamme suunnittelussa huomioon lasten ja perheiden tarpeet sekä lasten kiinnostuksen kohteet. Huomatessamme arjessa kehityskohteita olemme valmiita tekemään töitä muuttaaksemme asioita parempaan suuntaan. Meillä on terveen myönteinen suhtautuminen muutokseen. Henkilökunta on avointa ja ennakkoluulotonta. Kehitämme toimintaympäristöjä ja arvioimme niitä säännöllisesti. Pohdimme, miten aikuinen voi rikastuttaa leikkiä. Huolehdimme oppimisympäristön visuaalisuudesta ja esteettisyydestä.

VASTUULLISUUS

Pyrimme toimimaan kestävän kehityksen toimintaperiaatteiden mukaisesti. Kierrätämme yhdessä lasten kanssa. Pienennetään ruokahävikkiä omilla toimilla ja viestitään keittiön suuntaan ruokamääristä. Järkeistämme hankintoja ja käymme yhteistä keskustelua uusista hankinnoista. Hyödynnämme kierrätysmateriaaleja esimerkiksi askarteluissa.

OIKEUDENMUKAISUUS

Lasten tasapuolinen kohtelu ja jokaisen yksilöllinen huomiointi tärkeää. Kaikilla on oikeus oppimiseen ja jokaisella se tapahtuu omaan tahtiin. Etsitään keinoja, että jokaisen ääni pääsee kuuluviin. Kohdellaan perheitä ja lapsia tasa-arvoisesti ja arvostavasti.

TURVALLISUUS

Päiväkodissa on turvallinen ilmapiiri ja luomme pohjaa kasvulle tasapainoiseksi ja muut huomioon ottavaksi ihmiseksi. Kasvattaja on sensitiivinen aikuinen, joka huomaa lapsen. Jokaisen vastuulla on huolehtia toimintaympäristön turvallisuudesta ja ilmoittaa puutteista eteenpäin. Sitoudumme työyhteisössä yhdessä sovittuihin toimintasäntöihin. Vastuu turvallisen ilmapiirin luomisesta on jokaisella. Tunnetaitojen opettelu on tärkeää myös kiusaamisen ehkäisemisessä. Kiusaamista ja epäkunnioittavaa kohtelua emme hyväksy missään muodossa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu on pakollista varhaiskasvatuksessa 1.6.2023 alkaen ja se tehdään toimipaikkakohtaisesti. Olemme aloittaneet tekemällä ensin selvitystä päiväkodin tasa-arvotilanteesta. Huoltajille on lähetetty lyhyt kysely siitä, miten he ovat kokeneet tasa-arvon toteutumisen.

Henkilökunta arvioi tasa-arvon toteutumista erilaisten lomakkeiden avulla. Myös lapsia haastatellaan aiheesta.

Laaja-alaisen osaamisen huomioiminen yksikössämme

Digitaalinen osaaminen

Digitaalisuus on osa yhteiskuntaa, jossa lapsi kasvaa. Digitaalista osaamista tarvitaan ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, yhteiskunnassa toimimisessa ja oppimisessa. Digitaalisen osaamisen vahvistaminen edistää lasten koulutuksellista tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on yhteistyössä kotien kanssa tukea lapsen ymmärrystä digitaalisuudesta. (Vasu s. 35)

Digitaalisen osaamisen tavoitteina ovat turvallisuus ja vastuullisuus teknologian käytössä ja digitaalisissa oppimisympäristöissä toimimisessa. Varhaiskasvatuksessa kehitetään henkilökunnan digitaalista osaamista hyödyntäen kaupungin digimentoria, olemassa olevan osaamisen jakamista ja yksiköissä olevia laitteita, jotta saavutetaan edellä mainitut tavoitteet. Uudet lukutaidot hankkeen osa-alueita käytetään pohjana lasten digitaalisen osaamisen kehittämisessä. Luodaan varhaiskasvatuksesta perusopetukseen johdonmukainen oppimisen kokonaisuus, johon kuuluvat laitteiden käytön opettelu, kriittisen ajattelun ja ongelmaratkaisukyvyyn kehittäminen sekä monipuolisten työtapojen harjoittelu.

Kaupungin digimentori opastaa henkilökuntaa laitteiden ja ohjelmien käytössä. Häneen voi olla yhteydessä, jos joku asia askarruttaa. Myös henkilökunnan kesken jaetaan tietoa ja osaamista. Kaupungin digityöryhmä kokoontuu kerran kuussa ja sitä kautta tulee tärkeää ja ajankohtaista tietoa henkilökunnalle.

Henkilökunta on tutustunut uudet lukutaidot materiaaliin ja tiimeissä on suunniteltu toimintaa niiden mukaan. Painotetaan seuraavia asioita:

- Tarkastellaan lehtien ja kirjojen kuvia, katsotaan videoita, pelataan digitaalisia pelejä tabletilla tai älytaululla ja kuunnellaan äänikirjoja. Huomioidaan lupa-asiat ja se, mitä sisältöjä on sallittua esittää päiväkodissa (esim. YouTube tai Yle Arena).
- Opetellaan käyttämään mediaa tiedon hankinnassa ja jäsentämisessä. Tutkitaan yhdessä ympäristöä ja maailmaa esimerkiksi valokuvaamalla tai etsimällä mediasisällöistä tietoa lapsia kiinnostavista kysymyksistä.
- Osallistutaan median tuottamisen eri vaiheisiin: yhteiseen ideointiin, luovaan toteuttamiseen ja tuotoksen arvostavaan tarkastelemiseen.
- Keskustellaan yhdessä siitä, että omaa yksityisyyttään ja kehoaan on oikeus suojata. Kerrotaan, että lapselta on kysyttävä lupa otettaessa ja esitettäessä lapsesta kuvia tai videoita.

Yksikön toimintakulttuurin kehittäminen

Varhaiskasvatuksessa tuetaan yksiköiden ja toimintamuotojen omaa kehittämistyötä. Kokemuksia ja hyviä käytäntöjä jaetaan henkilöstön kesken. Henkilöstölle tarjotaan mahdollisuuksia ammatilliseen keskusteluun. Toimintakulttuurin kehittymistä tuetaan vakiinnuttamalla vertaisoppimisen keinoja esim. agentti- ja mentorointimenetelmillä. Varhaiskasvatuksessa kokeillaan rohkeasti ja ennakkoluulottomasti uusia menetelmiä, välineitä ja sovelluksia. (Vasu s. 41)

Pedagogisen keskustelun, osaamisen jakamisen ja toimintakulttuurin kehittämisen mahdollistavat ennakkoon suunnitellut ja kalenteriin merkityt palaverit. Palavereille on oma viikoittainen rakenteensa, jossa viikoittain toistuvat pedatiimit ja tiimipalaverit. Lisäksi henkilökunta kokoontuu joka toinen viikko ns. koko talon palaveriin. Myös etäpalaverimahdollisuuksia hyödynnetään. Palavereista pyritään rakentamaan osallistavia, jotta on tilaa myös yhteiselle keskustelulle ja kaikille tarjoutuu mahdollisuus osallistua. Kohtaamisissa tarjoutuu myös mahdollisuuksia kollegiaaliseen tukeen. Henkilökunnalle tarjotaan mahdollisuuksia osallistua säännöllisesti lisäkoulutukseen. Henkilökunnan osaamista hyödynnetään ja esimerkiksi koulutusten antia jaetaan muillekin.

Inklusiivisten toimintatapojen kehittäminen ja toteuttaminen yksikössä

Inklusiivisuus toteutuu laadukkaassa pedagogisessa toiminnassa, erityispedagogisessa osaamisessa, kasvatus- ja opetushenkilöstön sitoutumisessa inklusiivisiin periaatteisiin, ympäristön muokkaamisessa lapsille sopivaksi ja yhteistyössä vanhempien ja monialaisten ammattilaisten kanssa. Jokaisella lapsella on lähtökohtaisesti oikeus omassa lapsiryhmässään toteutuvaan varhaiskasvatukseen sekä kehityksen ja oppimisen sekä hyvinvoinnin tukeen. Lapsella on kuitenkin tuen tarpeidensa mukaisesti oikeus myös varhaiskasvatukseen ja tuen toteuttamiseen pienennetyssä lapsiryhmässä (esim. lapsiryhmän pienennys, pienryhmä, integroitu ryhmä, erityisryhmä). (Vasu s.40)

Miten kehitätte inklusiivisia toimintatapoja ja miten ne näkyvät toiminnassa?

VINK-hankkeen (Tampereen kaupunkiseudun varhaiskasvatuksen tuen ja inklusion kehittämishanke) myötä olemme perehtyneet inklusiiviseen varhaiskasvatukseen ja sen toteuttamiseen arjessa. Käymme keskustelua säännöllisesti tuen pedagogisissa palavereissa (kerran kuussa), missä tarkastelemme ryhmien toimintaa inklusiivisuuden näkökulmasta. Arvioimme omaa toimintaamme ja oppimisympäristöä aktiivisesti ja lapsen osallisuus huomioiden.

Olemme käyneet syksyn ensimmäisessä tuen pedagogisessa tiimissä keskustelun meille tärkeistä, inklusion toteutukseen liittyvistä asioista ja koonneet niistä Koulukallion ja Serlapuiston päiväkotien Inklusiivisen kasvatuksen huoneentaulun.

Keskustelun tueksi: [reflektointitykalu_inklusiivisuuden_arviointiin_2019.pdf \(oph.fi\)](#)

Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

Kehotunnekasvatus

Lasten kanssa opetellaan turvataitoja, vahvistetaan itsearvostusta ja itsemääräämisoikeutta. Lasta tuetaan ymmärtämään, että keho on oma, arvokas ja tärkeä. Lapselle seksuaalisuus, itsensä tutkiminen ja kehostaan nauttiminen on hyvin luonnollista ja avointa. Lapselle opetetaan oman ja muiden kehojen arvostamista, ja opetetaan mitkä alueet kehossa ovat yksityisiä. Lapsia kannustetaan avoimeen ja sallivaan keskusteluun ja luodaan turvallinen ilmapiiri, jossa kaikille tunteille ja kysymyksille on tilaa. Asioista puhutaan niiden oikeilla nimillä lapsen ikätaso huomioiden. Aikuisella on vastuu siitä, että lapsi uskaltaa kääntyä kaikissa kysymyksissä ja ongelmissa aikuisen puoleen. (Vasu s.33)

Käytämme arvostavaa ja hyväksyvää puhetta omista ja muiden kehoista. Aikuisen malli on tässä ensiarvoisen tärkeä. Nimeämme kehon osia niiden oikeilla nimillä. Esimerkiksi kirjat ja liikunnalliset leikit ovat tässä hyvänä apuna. Tartumme lasten ihmettelyihin tai kehon osiin liittyviin vitsailuihin lempeästi ja ohjaten keskustelua avoimeen yhteiseen pohdiskeluun; miksi jotkut kehon osat naurattavat, mihin kehon osia tarvitaan, jne. lasten kiinnostuksen mukaan. Sensitiivisyys, luontevuus ja avoimuus näissä tilanteissa luovat turvallisen ilmapiirin, jossa lapsi uskaltaa kääntyä kysymyksineen aikuisen puoleen. Opetamme uimapukusääntöä kehon yksityisyyden suojaksi. Kaikenlaiseen kiusaamiseen puutummme johdonmukaisesti heti sitä huomattessamme. Korostamme lapsille, että aikuista saa ja pitää pyytää avuksi, jos he kokevat häirintää tai väkivaltaa.

Opetamme soveliaisuussääntöjä ja keskustelemme niistä lasten kanssa. Ohjaamme lasta käyttäytymään eri tilanteissa soveliaalla tavalla. Esim. kirjojen, laulujen ja keskustelujen avulla tutustumme eri perheiden ja kulttuurien tapoihin ja korostamme muiden kunnioittamista sekä hyviä käytöstapoja.

Kehotunnekasvatukseen kuuluu olennaisesti tunnekasvatus. Tunteet tuntuvat kehossa ja niiden tunnistamisessa, hyväksymisessä ja säätelyssä aikuinen auttaa lasta. Käytämme erilaisia tunnekasvatukseen liittyviä materiaaleja (kirjoja, kuvia, kortteja, pelejä, tunnemittareita jne.) päivittäin tarpeiden ja tilanteiden mukaan. Ryhmissä pidetään myös monenlaisia tunne- ja vuorovaikutuskerhoja, joissa tunnistetaan omia ja toisten tunteita, harjoitellaan niiden säätelyä erilaisin keinoin ja opitaan ymmärtämään ihmisten erilaisia tapoja ja tilanteita kokea tunteita.

Annamme lapsille hoivaa ja läheisyyttä vahvistaaksemme heidän kehonkuvaansa ja itsetuntoaan. Sylissä pitäminen, silittäminen, halaukset ja peuhupainit lisäävät hyväksytyksi tulemisen tunnetta. Sensitiivinen aikuinen ymmärtää lasten erilaiset läheisyyden tarpeet ja kunnioittaa niitä.

Kestävä elämäntapa

Sosiaalisesti kestävä elämäntapa on varhaiskasvatuksessa keskeistä. Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen oppiminen pedagogisesti suunnitelluissa toiminnoissa sekä arjen eri tilanteissa ovat olennaisia. Henkilöstön antama malli ja esimerkki ovat erityisen tärkeitä. Osallisuuden ja kuulluksi tulemisen kokemus luon hyvinvointia nyt ja myöhemmin. Lapsi voi ikätasonsa mukaan vaikuttaa arjessaan moniin asioihin.

Ylöjärvellä on käytössä kestävä elämäntavan käsikirja, joka tukee kasvattajia tiedon kartuttamisessa ja arjen toiminnoissa. Päiväkotien kestävästä kehityksestä vastaavat työntekijät pitävät keskustelua teemasta säännöllisesti yllä omissa työyhteisössään (Vasu s. 46)

Päiväkodin toiminnassa huomioidaan kestävä kehityksen tärkeys mm. kierrättämällä ja materiaalien säästäväisellä käytöllä. Jokaisessa päiväkotiryhmässä on kierrätysastiat ja lasten kanssa yhdessä lajitellaan roskat. Ryhmissä askarrellaan kierrätysmateriaalista ja ohjataan käyttämään piirustuspaperia säästäväisesti. Huoltajilta voidaan tiedustella, jos kotona tai työpaikalla on ylimääräistä askarteluun sopivaa materiaalia, jota voisi lahjoittaa lasten käyttöön päiväkodille. Opetellaan arvostamaan tavaroita ja käyttämään leluja ja tarvikkeita tarkoituksenmukaisesti. Mietitään, voisiko rikki menneitä tavaroita

korjata tai muuten uusiokäyttää. Wc-käynnin yhteydessä opastetaan lapsia ottamaan käsipaperia yksi arkki kerrallaan sekä käyttämään vettä säästävaisesti. Ruokalassa kannustetaan välttämään ruokahävikkiä, harjoitellaan ottamaan sopivaa annoskokoa ja lajittelemaan jätteitä ruokailun päätteeksi.

Välillä järjestämme päiväkodilla tapahtumia, jotka osallistavat perheitä kestävän kehityksen toteuttamiseen. Esimerkiksi Koulukallion päiväkodilla syksyn vaihtotorille vanhemmat voivat tuoda käytettyä tavaraa kiertoon. Päiväkodin varoja pyritään käyttämään materiaalien lisäksi aineettomiin kokemuksiin kuten liikunnallisiin tai musiikillisiin tapahtumiin.

Sosiaalisen kestävän kehityksen tärkeys näkyy päiväkotimme arjessa joka päivä. Aikuisia ja lapsia kohdellaan kunnioittaen ja tasavertaisesti eikä ketään syrjitä. Opetellaan toisten auttamista, huomioidaan perheiden sekä lasten ajatuksia ja toiveita.

Tunnetaitoja harjoitellaan jatkuvasti arjessa lasten kanssa, esimerkiksi tunteita sanoittaen arkisissa tilanteissa ja selvittäen yhdessä lasten kanssa mahdollisia ristiriitatilanteita. Aktiivisessa käytössä on erinäisiä tunnetaitomateriaaleja, kuten kuvia ja kirjoja (Fanni-kirjat, Piki ja Molli, jne.). Käytämme päiväkodissamme myös MiniVerso -sovittelumenetelmää. Tunnetaitomateriaalia tehdään myös lasten kanssa yhdessä (esimerkiksi valokuvaten) ja niitä pidetään lasten saatavilla. Tunnetaitojen opettelu korostuu myös joissain ryhmissä pidettävissä tunnetaitokerhoissa.

Ylöjärven uuden kaupunkistrategian mukaan Ylöjärvi sitoutuu hiilineutraalisuuden edistämiseen. Varhaiskasvatuksessa opetellaan suojelemaan luontoa ja vältetään materiaalien tuhlaamista. Huoltajille jaettavat tiedotteet jaetaan sähköisesti Päikky -sovelluksen kautta ja pyritään tässä paperittomuuteen. Koulukallion ja Serlapuiston päiväkodit sijaitsevat julkisen liikenteen reitin varrella ja se mahdollistaa retkillä julkisen liikenteen käytön

Liikuntakasvatus

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on innostaa lapsia liikkumaan monipuolisesti sekä kokemaan liikunnan iloa. Lapsia kannustetaan ulkoiluun ja liikunnallisiin leikkeihin kaikkina vuodenaikoina. Ohjatun liikkumisen lisäksi huolehditaan siitä, että lapsilla on riittävästi mahdollisuuksia päivittäiseen omaehtoiseen liikuntaan sekä sisällä että ulkona. Liikuntakasvatuksen tulee olla säännöllistä, lapsilähtöistä, monipuolista ja tavoitteellista. Riittävä fyysinen aktiivisuus on tärkeää lapsen terveille kasvulle, kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. (Vasu s. 66)

Tavoitteena liikuntakasvatuksessa on mahdollistaa jokaiselle lapselle liikkumisen ilo sekä riittävä päivittäinen fyysinen aktiivisuus. Vahvistamme varhaiskasvatuksessa lasten fyysistä aktiivisuutta ja ylläpidämme liikunnallista toimintakulttuuria. Varhaiskasvatuksen henkilöstö havainnoi ja tukee lasten karkeamotorisia taitoja erilaisin menetelmin. Käytämme Liikkuva varhaiskasvatus –ohjelmaa yhteistyössä Ylöjärven kaupungin hyvinvointipalveluiden kanssa hyödyntäen omien asiantuntijoiden osaamista. Harjoitteleme turvallista liikkumista lähiympäristössä. Hyödynnämme liikenneturvallisuusviikkoon liittyvää materiaalia ikätaso huomioiden. Poliisi tekee opetusvierailuja varhaiskasvatuksen toimipisteissä ja opastaa lapsia liikenneturvallisuuteen.

Päiväkodeissamme liikuntasali ja liikuntavälineet ovat ahkerassa käytössä. Salivuorot on jaettu ryhmille tasapuolisesti ja saleja hyödynnetään niin aamu- kuin iltapäivisin. Liikuntavälineitä viedään ryhmätiloihin lasten päivittäiseen käyttöön. Käytämme niitä siirtymätilanteissa ja leikkihetkillä. Käytävätiloja hyödynnetään eri tavoin liikkumiseen, kuten esimerkiksi palloleikkeihin, pyöräilyyn, sählyn pelaamiseen ja taaperoilla kärryttelyyn. Arjessa esimerkiksi odottelu- tai siirtymätilanteissa voidaan hyödyntää liikunnallisia menetelmiä. Myös muissa hetkissä, kuten piirihetkillä voidaan käyttää lapsia aktivoivia ja liikunnallisia elementtejä, esimerkiksi liikunnallisia laululeikkejä.

Arjen liikuntaa pyrimme lisäämään muutenkin, ja esim. aamuisin Serlapuiston portille viedään Liikuntareppu, jonka taskusta löytyy leikillinen kortti liikuntaohjeineen: "näin liikut tänä aamuna portilta oman ryhmän eteiseen". Tämä haastaa myös vanhemmat osallistumaan. Pihalla ulkoillessa leikimme välillä liikuntaleikkejä, jotka aktivoivat lapsia liikkumaan. Aikuiset tarjoavat välineitä liikkumiseen ja ottavat esille varastosta tarpeelliset välineet lapsille, kuten pallot, mailat ja maalit. Talvella tutustutaan talviliikuntalajeihin, kuten luisteluun, hiihtoon ja mäenlaskuun ikätason ja mahdollisuuksien mukaisesti.

Retkiä on helppo toteuttaa, sillä metsät ovat lähellä ja täynnä motoristen taitojen harjoittelumahdollisuuksia. Kiipeillessä ja tasapainoilllessa keuhkojen kehittyminen. Leikkiympäristöjä löytyy kävelymatkojen päästä ja niihin tehdään usein kävelyretkiä. Olemme järjestäneet myös pyöräretkiä päiväkodissa.

Havainnoimme lasten liikunnallisia valmiuksia pienryhmissä toteutettavilla liikuntahetkillä ja suunnittelemme liikunnallista ohjelmaa tukemaan lasten motoristen taitojen oppimista. Eriytämme toimintaa lapsen taitotaso huomioiden. Näin jokainen lapsi pääsee osallistumaan liikuntaan ja harjoittamaan motorisia taitoja omalla lähikehityksen vyöhykkeellään.

Yksikön oppimisympäristöt ja niihin liittyvät toimintaperiaatteet

Varhaiskasvatuksessa hyödynnetään suunnitelmallisesti monipuolisia oppimisympäristöjä. Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät toimintaperiaatteet sekä mahdolliset muut yhteistyötahot kirjataan toimintasuunnitelmaan. Toimintasuunnitelmaan kirjattuja oppimisympäristöön liittyviä asioita ja niiden toteutumista arvioidaan ja kehitetään vuosittaisen itsearvioinnin yhteydessä. Oppimisympäristöjen arviointia ja kehittämistä tehdään yhdessä lasten ja huoltajien kanssa sekä vertaisarvioinnin keinoin. Varhaiskasvatuksen henkilöstö ilmoittaa epäkohdista päiväkodin johtajalle. Oppimisympäristöjen kehittämistä toteutetaan yhdessä Ylöjärven kaupungin tekniikka- ja ympäristösosaston kanssa. (Vasu s. 48)

Kehitämme oppimisympäristöjä lasten kiinnostusten kohteiden pohjalta. Henkilöstöllä on tärkeä rooli oppimisympäristöjen rikastuttajana. Oppimisympäristöissä huomioidaan myös esteettisyys ja siisteys. Hyödynnämme monipuolisesti päiväkodin tiloja myös käytävät ja aulatilat huomioiden. Myös päiväkodin piha-alueet, läheiset leikkiympäristöt ja muu lähiympäristö ovat tärkeitä oppimisympäristöjä. Lähimetsät tarjoavat hienot mahdollisuudet retkeilyyn ja pohjan hyvän luontosuhteen muodostamiselle. Osallistamme lapset suunnittelemaan ja toteuttamaan oppimisympäristöjä. Huomioimme turvallisuuteen liittyvät asiat ja kiinnitämme arjessa huomiota mahdollisiin vaaranpaikkoihin.

Henkilökunta tekee yhteistyötä kiinteistöhuollon kanssa, mikäli havaitsemme mahdollisia vaaran aiheuttajia päiväkodin tiloissa tai välineissä. Arvioimme oppimisympäristön toimivuutta yhdessä lasten ja tiimin kanssa. Vaihdamme säännöllisesti leluja, kirjoja, palapelejä ja muita välineitä ryhmässä toimintakauden aikana.

Yhteistyö varhaiskasvatuksessa

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Luottamuksen pohja huoltajien kanssa luodaan päivittäisessä vuorovaikutuksessa. Varhaiskasvatuksen henkilöstö kannustaa huoltajia osallistumaan yhteiseen suunnitteluun ja arviointiin sekä tukee huoltajia keskinäisessä verkostoitumisessa. Tulevaisuudessa nostamme säännöllisin välein pedagogisesti tärkeitä aihealueita arjen vuorovaikutustilanteisiin ns. ovensuukeskusteluihin. Saamaamme tietoa hyödynnetään toiminnan ja toimintaympäristön suunnittelussa. (Vasu s. 50)

Lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa ryhmän henkilökunta varaa aikaa rauhalliseen tutustumiseen perheen kanssa. Silloin keskustellaan lapsesta, vanhempien toiveista sekä kerrotaan päiväkodin toimintatavoista. Keskustelun pohjalta täytetään lapsen varhaiskasvatuksen aloituslomake. Uuden toimintavuoden alussa pidetään ryhmäkohtaiset vanhempainillat, joissa esitellään ryhmän tavoitteita ja toimintaa sekä keskustellaan yhdessä vanhempien kanssa heitä kiinnostavista aiheista. Vanhempainilloissa pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia henkilökunnan ja vanhempien väliselle vuorovaikutukselle ja kohtaamisille sekä palautteen antamiselle.

Lasten tuonti- ja hakutilanteissa vaihdetaan kuulumisia lapsen päivästä päiväkodissa ja kotona. Päiväkodit järjestävät tapahtumia, joissa perheet voivat viettää aikaa mukavan tekemisen parissa ja tutustua toisiinsa. Näitä ovat esim. tavaroiden vaihtotori, syystapahtumat, isän- ja äitienpäivä tapahtumat, joulun- ja kevättapahtumat sekä erilaiset liikuntatempaukset. Vanhempien mielipiteet huomioidaan keskustelujen sekä erilaisten kyselyjen kautta.

Monialainen yhteistyö

Varhaiskasvatus toimii yhteistyössä lapsiperheiden sosiaalityön, lastensuojelun, neuvolapalvelujen, lasten ja nuorten erityispalveluiden, terveyspalvelujen, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden kanssa sekä hallinnon että käytännön toiminnan tasolla. Muita yhteistyötahoja ovat mm. eri uskontokunnat ja yhdistykset. Yksityisen palveluntuottajan kanssa tehtävä yhteistyö koostuu ohjauksesta ja valvonnasta sekä yhteistyötapaamisista (Vasu s.51)

Varhaiskasvatusyksiköt tekevät aktiivista monialaista yhteistyötä. Henkilöstö ohjaa asiakasperheitä palvelujen piiriin perheen tarpeiden mukaisesti.

Kerran vuodessa neuvolan ja päiväkodin henkilökunta pitää palaverin, jossa keskustellaan ajankohtaisista asioista ja arvioidaan yhteistyön tapoja. Hali-, Kehu- ja iänmukaiset neuvolaan

lähetettävät havainnointilomakkeet on koettu puolin ja toisin hyväksi ja tarpeellisiksi. Niistä on hyötyä molemmille osapuolille lapsen kasvua ja kehitystä seurattaessa.

Hyödynnämme kirjastoauton palveluja ja teemme yhteistyötä seurakuntien kanssa.

Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen

Ylöjärven varhaiskasvatusyksiköiden suunnittelukäytännöt, palaverikäytännöt ja työryhmät Ylöjärven varhaiskasvatusyksiköissä opettajat kokoontuvat viikoittain pedatiimiin, johon mahdollisuuksien mukaan osallistuu myös lastenhoitajia. Pedatiimissä suunnitellaan, arvioidaan ja kehitetään varhaiskasvatuksen yhteisen pedagogisen vuosikellon mukaisia asioita. Pedatiimien lisäksi yksiköissä järjestetään lapsiryhmäkohtaisia tiimipalavereita sekä lastenhoitajien omia kehittämispalavereita. Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa mahdollistetaan lasten ja huoltajien osallisuus.

Pedagoginen dokumentointi

Henkilöstö toteuttaa yhdessä lasten kanssa digitaalisin menetelmin monipuolista pedagogista dokumentointia. Lapset ovat osallisina dokumentoinnissa esimerkiksi videoimalla, valokuvaamalla tai äänittämällä itse. Erilaisia talletettuja dokumentteja käydään läpi myöhemmin lasten kanssa, tiimipalavereissa sekä huoltajien tapaamisissa kuten vasukeskusteluissa. Digitaalisia dokumentteja hyödynnetään pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa. Digitaalista dokumentointia voidaan hyödyntää myös tukea tarvitsevien lasten moniammatillisessa yhteistyössä muun muassa videomateriaalia käyttäen. (Vasu s. 55)

Valokuvaamme ja videoimme toimintaamme ja arkeamme. Osa dokumentoinneista on aikuisten tekemiä, osa lasten. Jaamme näitä perheille Päikyssä sekä Padletissa samalla niistä kertoen ja toiminnan pedagogiikkaa avaten. Jokaisella ryhmällä on oma padlet-seinä, jonne vanhemmat pääsevät kirjautumaan linkin tai Qr-koodin avulla. Videot ovat apuna toiminnan arvioinnissa. Ne antavat sellaista tietoa, mitä aikuinen ei välttämättä huomaa tilanteessa. Lasten kanssa leikkeihin ja muihin tilanteisiin voidaan palata videoiden ja kuvien kautta sekä pohtia, mikä oli kivaa, mitä voisi tehdä lisää jne. Henkilökunta voi myös arvioida omaa toimintaansa tilanteissa.

Oppimisen alueet

Minä ja meidän yhteisömme

Katsomuskasvatus

Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksessa yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja muut katsomukset. Lasten kanssa voidaan tarkastella myös laajemmin uskontoja ja katsomuksia. Vastaavasti tarkastellaan uskonnottomuutta. Tavoitteena on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan sekä tukea lasten kulttuuristen ja katsomuksellisten identiteettien kehittymistä. Lasten kanssa tutustutaan erilaisiin katsomuksiin ja niihin liittyviin perinteisiin. Luontevia tapoja tarkastella katsomuksia

ovat esimerkiksi vuodenvuorokiertoon liittyvät juhlat ja tapahtumat sekä päivittäiset tilanteet, kuten pukeutuminen tai ruokailu. Lasten ihmettelyle annetaan tilaa, ja heidän kanssaan pohditaan heitä askarruttavia elämänskysymyksiä. Katsomuskasvatuksessa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen ja kunnioittaen. Katsomuskasvatus tukee muun muassa lasten kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista (vasu s. 63).

Varhaiskasvatuksen henkilöstö vastaa toimipaikoissaan toteutettavasta katsomuskasvatuksesta. Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatukseen ei kuulu minkään uskonnon tai katsomuksen opetusta. Teemme yhteistyötä Ylöjärven seurakunnan kanssa ja myös muiden katsomuksellisten ja uskonnollisten yhteisöjen kanssa voidaan tehdä yhteistyötä. Ylöjärven seurakunnan kanssa on laadittu sopimus katsomuskasvatuksen toteuttamisen periaatteista, sopimuksen liitteenä on ns. B-osa. Se on konkreettinen käsikirja, joka ohjaa varhaiskasvatuksen henkilöstöä toteuttamaan katsomuskasvatusta vasun linjaamalla tavalla. Työyhteisön yhteinen ymmärrys erilaisiin katsomuksiin tuo henkilöstölle varmuutta ja rohkeutta avata katsomuskasvatusta ja siihen liittyvää pedagogista toimintaa huoltajille.

[Katsomuskasvatus varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)

[Katsomuskasvatuksen toteuttamisen korit \(B-osa\)](#)

Katsomuskasvatuksen tavoitteena on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan sekä tukea lasten kulttuurisen ja katsomuksellisen identiteetin kehittymistä. Ylöjärven kaupungin varhaiskasvatuksen ja seurakunnan yhteistyössä luotu Kumppanuuden korit – kokonaisuus (linkki yllä: Katsomuskasvatuksen toteuttamisen korit) toimii seurakunnan kanssa tehtävän yhteistyön pohjana. Katsomuskasvatus on osa varhaiskasvatusta ja pohjautuu Opetushallituksen ohjeistuksiin ja valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Yhteisinä tutustumisen kohteina ovat niin lapsiryhmässä läsnä olevat kuin laajemminkin ympäröivässä suomalaisessa yhteiskunnassa vaikuttavat uskonnot ja muut katsomukset. Katsomuksiin lukeutuu myös uskonnottomuuden kirjo.

Ryhmätasolla suunnitellaan katsomuskasvatusta lasten kiinnostuksen kohteet ja ihmettelyn aiheet huomioon ottaen, joita voi nousta esimerkiksi pukeutumiseen tai ruokailuun liittyvistä havainnoista. Katsomuskasvatuksen kumppanuuden korit –mallia on esitelty syksyllä vanhempainilloissa tai vasu-keskusteluissa. Syksyn vasu-keskusteluissa vanhempien kanssa katsomukselliset asiat otetaan esille ja kirjataan vasu-lomakkeelle kohtaan kulttuuriseen ja katsomukselliseen taustaan liittyvät toiveet. Vanhemmat voivat tutustua kumppanuuden koreihin myös Ylöjärven varhaiskasvatuksen internetsivuilla. Kuulostelemme, totuttelemme ja muodostamme katsomuskasvatuksen kulttuuria yhteistyössä vanhempien, lasten ja seurakunnan kanssa. Ylöjärven seurakunnalla on oma varauskalenteri, josta päiväkodit voivat tilata päiväkotiin seurakunnan työntekijän toteuttaman kuvaelman tai tarinahetken, tai vastaavasti tehdä retken seurakunnan tiloihin (esimerkiksi kirkkoseikkailu). Koulukallion ja Serlapuiston päiväkotien sijainti huomioon ottaen voimme tehdä yhteistyötä myös Tampereen seurakuntien suuntaan.

Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja tukee ryhmien laadukasta peruspedagogiikkaa ja on mukana yleisen, tehostetun sekä erityisen tuen prosesseissa. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja työskentelee lapsiryhmissä toteuttaen kolmitasoista tukea yhdessä henkilöstön kanssa samalla konsultoiden ja ohjaten heitä tukeen liittyvissä asioissa. Lapsiryhmien muodostaminen tehdään yhteistyössä päiväkodinjohtajan, varhaiskasvatuksen erityisopettajan ja lapsiryhmän henkilöstön kanssa. Koko varhaiskasvatuksen henkilöstö osallistuu tuen toteuttamiseen ja kaikilla on vastuu siitä.

Varhaiskasvatusyksikön johtaja huolehtii, että tukea tarvitsevan lapsen kanssa työskentelevä henkilöstö sitoutuu käyttämään erityisopettajan kanssa sovittuja tuen menetelmiä ja arvioimaan niiden vaikutusta lapsen kehitykseen ja oppimiseen yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa. Henkilöstön tuen osaamista lisätään tarvittaessa koulutuksilla ja työssä oppimista ohjaamalla. (Vasu s.75)

Miten vastuut tuen suunnittelussa, arvioinnissa ja kehittämisessä yksikössänne jakautuvat?

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja toimii varhaiserityiskasvatuksen asiantuntijana ja konsultoi ryhmiä lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvissä asioissa. Keskeistä veon työssä on varmistaa, että lapsi saa tarvitsemansa tuen mahdollisimman oikea-aikaisesti. Veo suunnittelee ja toteuttaa tukea tarvitsevien lasten toimintaa yhdessä ryhmän henkilöstön kanssa. Tuen toteutumista arvioidaan yhdessä. Veo on mukana perheen kanssa tehtävässä yhteistyössä muun muassa varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa ja sen arvioimisessa muiden lapsen kanssa työskentelevien kanssa.

Pedagogisen toiminnan arviointi ja kehittäminen

Ylöjärven varhaiskasvatuksen kehittäminen tapahtuu säännöllisen arvioinnin ja henkilöstön keskinäisen sekä lasten ja huoltajien kanssa käydyn vuoropuhelun kautta. (Vasu s. 93)

Ylöjärven varhaiskasvatuksessa arvioidaan yksikön toimintasuunnitelmaa, ryhmäkohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa ja lapsikohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa itsearviointin, kyselyjen ja keskustelun keinoin. Itsearviointia toteutetaan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti Varhaiskasvatuksen laadun perusteet ja suositukset -asiakirjan ohjeistuksen mukaisesti. Lisäksi arvioinnissa hyödynnetään erilaisia dokumentteja. (Vasu s. 94)

Lapsille tarjotaan aktiivisesti mahdollisuuksia ajatustensa ja mielipiteidensä esittämiseen. Huoltajille järjestetään säännöllisesti tilaisuuksia varhaiskasvatuksen suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. (Vasu, s. 94)

Ylöjärven varhaiskasvatusyksiköissä toimintaa arvioidaan Karvin (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus) ohjeiden mukaisesti mm. digitaalisen laadunarviointimenetelmä Valssin avulla. Lapset arvioivat varhaiskasvatussuunnitelman mukaista toimintaa ryhmissä mm. laatupelin avulla.

Toimintasuunnitelmaa arvioidaan pedatiimin vuosikellon mukaisesti päiväkodin johtajan ja henkilöstön välisillä keskusteluilla ja itsearvioimalla. Arvioinnin perusteella valitaan yksikön toiminnan

kehittämiskohteet kyseiselle toimintakaudelle. Varhaiskasvatusryhmät arvioivat omaa toimintaansa kauden aikana myös syksyllä laadittujen ryhmäkohtaisten toimintasuunnitelmien pohjalta.

Varhaiskasvatuksen henkilöstö arvioi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumista jatkuvan arvioinnin periaatteella yhteistyössä vanhempien kanssa. Lasten vasuja päivitetään toimintakauden aikana aina tarvittaessa.

Asiakkaille tehdään päiväkotikohtainen kysely ajankohtaisista asioista vähintään kerran vuodessa. Huoltajille järjestetään mahdollisuus yhteisiin keskusteluihin ja pohdintoihin, ja esimerkiksi vanhempainillat tarjoavat mahdollisuuden yhteisille keskusteluille ja kohtaamisen hetkille.

